Գ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 933 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՄԱՐՏ 1902 19 ՄԱՐՏ 1902 (Ն.Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԿԻ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՁԻՎԷԼԷԿՕՂԼԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20, Պապը Ալի Ճատտեսի, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهانتاك عزتی

صاحب امتیاز د. جیوملك

باب عالی جادسی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20. Avenue de la S. Porte

CONSTANTNOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻԻ Խմբագրութեան ուղղուած ոչ և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՕԼՍՈՑ ՀՕ.ՄԱՐ

12 ամիսը կոնդիկ ղրշ. 75

6 » » » 40

ԳԱԻԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Թղթատարէն տունը մինչ վերջ

12 ամիսը կոնդիկ ղրշ. 100

6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Թղթատարէն տունը մինչ վերջ

12 ամիսը կոնդիկ ֆրք. 22

6 » » » 11

ԾԱՆՕՒՑԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.

Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՍՅՍՕՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԷՋԻՆ ՄԷՋ

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ ՇԱՀԱԳՐԳԻՒ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԳԱՄԻՒԷԼ ԲԷՈՒ

ՀԻՆ ԻՏԱԼԻԱՆ ԵՒ ՆՈՐ ԻՏԱԼԻԱՆ

1859էն առջի անկերպարան Իտալիան ներկայ քաղաքականութեան չի պատկաներ, այլ սիեզերական պատմութեան միայն. և մեր ըսած հին Իտալիան կը սկսի Իտալացւոց համար նուիրական եղող 1860 թուականէն, և կը վերջանայ այն ատեն երբ Աւստրեւգերմանական երկեակ զինակցութիւնը, երբեակ կը վերածուէր։ Իտալիա Աւստրիոյ ոխերիմ թշնամին ըլլալով հանդերձ, զարմանալի և անհաւատալի պիտի երեւէր այս, այնպէս չէ՞։

Բայց արդէն ամբողջ զինակցութիւնը ինքնին զարմանալի և անհաւատալի բան մը չէ՞ր։ Թէ՛ Աւստրիոյ և թէ Գերմանիոյ նախկին անձնաւորութիւնները յիմարական չպիտի համարէին այն գաղափարը թէ Աւստրիա և Գերմանիա երկար ատեն իրարու դաշնակից պիտի ըլլային, պատերազմի դաշտին վրայ իրարու արիւնը քամելէն անմիջապէս ետքը։ Ուրեմն ինչո՞ւ զարմանալ, երբ Աւստրիոյ դարաւոր թշնամին եղող Իտալիա ալ իր բարեկամական ձեռքը կը կարկառէր անոր և այսպէս երեք թշնամի տարբեր միանալով բարեկամական ամբողջութիւն մը կը կազմէին։

Եթէ անկարելի էր այս, արդէն առաջին երկուքին միջեւ տեղի չէր կրնար ունենալ, բայց քանի որ երկուքին մէջ կրցաւ կարելի ըլլալ, այլեւս ինչ արգելք կրնար ըլլալ երրորդի մըն ալ յաւելմանը, որչափ ալ անակնկալ ըլլար։

Հին Իտալիան՝ Աւստրիոյ դէմ բացարձակ թշնամութեամբ սկսաւ, և վերջնականն մօտերն ալ անոր բացարձակ բարեկամը չէր։ Սակայն բուն խընդիրը անոր բարեկամ կամ թշնամի ըլլալուն վրայ չէր, այլ անոր վրայ միայն որ ահագին փոփոխութիւն մը տեղի կ'ունենար ընդհանուր աշխարհավարութեան մէջ։ Եւ եթէ դէպ ի պատերազմ տանող հին քաղաքականութիւնը, ընդհակառակն պատերազմները արգիլող նոր քաղաքականութեան փոխուած չըլլար, Աւստրիոյ բնական թշնամին եղող Իտալիա անոր բարեկամը և մանաւանդ դաշնակիցը չէր կրնար ըլլալ վերջապէս։

Ահա այս բարեկամութիւնը և դաշնակցութիւնը որոյող վայրկեանն էր որ այդ հին Իտալիոյ վերջ տալով նոր Իտալիան կը ստեղծէր, և ասիկայ բաւական բան կը պարունակէր իր մէջ։

Աւստրիոյ և Գերմանիոյ դաշնակցութիւնը՝ մի միայն Ֆրանսայի, այսինքն ֆրանսական ժողովրդեան միայն վրէժխնդրական պատերազմի մոտումներուն դէմ էր, և երբ Ֆրանսայի բարեկամ Իտալիա ալ այդ միութեան մէջ կը մտնէր, անիկայ ամբողջ Եւրոպայի ժողովրդեան անհանդարտ միտումներուն դէմ եղած կ'ըլլար. և եթէ Անգլիա ևս կատարելապէս համամիտ գտնուած չըլլար, իր պաշտպանեալը միա՛յն իր անձնական չահերուն համար, Եւրոպայի կացութիւնը հիմնապէս փոխելու բնութիւնը ունեցող այդպիսի կարեւոր գործի մը մէջ դիւրութեամբ չէր կրնար մտնել։

Ուրդ, անգամ մը Աւստրիա, Գերմանիա և Իտալիա գործնականապէս, և Անգլիա ալ անուղղակի կերպով իրարու հետ երբ միացած կը գտնուէին, Եւրոպայի ոևէ ժողովրդեան անհանդարտ մասին համար ընելիք ուրիշ բան մը չէր մնար, այլ հեռուէն հիացման ակնարկները նետել միայն։

Կը յուսանք թէ կրցինք բացատրել թէ նոր Իտալիա, իր միացման ծրագիրովը ինչ մեծ գեր կը խաղար ընդհանուր աշխարհավարութեան թատերաբեմին վրայ, այն Իտալիան որ 1859էն առաջ անոր խոնարհ հանդիսատեսներէն մէկն էր միայն, և գուցէ այնպէս ալ պիտի մնար երկար ատեն, եթէ Քավուր մը և կլատսթօն մը գտնուած չըլլային։

Բայց նոր Իտալիան հետզհետէ զարգացած, և թէ՛ մասնաւորաբար իրեն և թէ ընդհանրապէս բոլոր խաղատաբեր աշխարհին համար փայլ մը եղած ատեն, անդին հին Իտալիան տակաւին մոռացութեան մէջ ինկած չըլլալով «Իթալիա Իրէտանդա»ն կը չարունակէ խորհիլ անոր վրայ, որովհետև Աւստրիոյ տիրապետութեան տակ գտնուող Իտալացիներ կան դեռ։

Բայց միեւնոյն Աւստրիոյ տիրապետութեան տակ Ռումանացիներ և մինչ չէ իսկ Գերմանացիներ ալ կան, և միթէ ասիկա արգելք եղած է որ Ռումանիա և Գերմանիա կատարելապէս բարեկամական աչքով նային Աւստրիոյ, և հաւասարակաց փրկութիւնը իրարմէ սպասեն։

Սակայն խնդրոյ նիւթ չէ և չի կրնար ըլլալ այս։

Ընդդիմադիր մասին ձեռքը գործիք մըն է ան միայն, և ճշմարիտը խօսելով գործիքներուն ալ յաւագոյնը։

Եթէ այս ընդդիմադիրներուն իրենց ալ չհաւատացած դաւանանքը ընդունիլ և գործադրել պէտք ըլլար. Աւստրիոյ հետ ո և է համաձայնութիւն անկարելի ըլլալէ զատ փոխադարձ թշնամութեան պատճառ ալ պիտի ըլլար, իր ամենէն մութ հետեւանքներովը։

Ֆրանքգերմանական պատերազմէն ետքը գործերը այն վիճակին հասած էին որ Աւստրիա՝ Գերմանիոյ կա՛մ բացարձակ թշնամին և կամ բացարձակ բարեկամը պիտի ըլլար. իսկ ասոնց երկուքէն դուրս բան մը կատարեալ ցնորք մըն էր. և խաղատաբեր աշխարհը մեծ պատճառներ ուրախ ըլլալու որ այդ տագնապալի միջոցին մէջ Աւստրիական գործերու գլուխը գտնուողներկոմս մը Պայսթեր չէին. և Աւստրիա Գերմանիոյ դաշնակիցը ըլլալէ ետքը, Գերմանիայէ չատ օդուտներ տեսած և տակաւին չատ օգնութիւններու ալ ամէն յոյս ունեցող Իտալիոյ՝ Աւստրիոյ հետ գժտիլը, պարզապէս անձնասպանութեան մօտ գործ մը եղած չէ՞ր ըլլար. և միթէ ճիշդ հիմայ ալ տիրող վիճակը մշեւնոյն չէ՞, և միեւնոյն կերպով չարունակելու ուղղութիւնը չէ՞ ամենէն լաւը։

Աւստրիոյ Իտալախօս դաւանները, Իտալիոյ ընդհանուր չահերուն առջև ճիշդ այնչափ միայն կարեւորութիւն կրնային ունենալ, որչափ ունի բեռան կառքը չոգեկառքին առջև, և եթէ ասոնց համար վերսկսիլ պէտք ըլլար 1859ի գործը, բարեկամ Ֆրանսայի տեղ թշնամի Գերմանիա մը պիտի տնկուէր Իտալիոյ առջև, մինչդեռ Իտալիա, միանակ Աւստրիոյ դէմ դնելու կարող վիճակի մէջ ալ չէր երբ առանձին մնար։ Եւ ո՞վ պիտի ըլլար իրեն օգնողը։ Ֆրանսա՞. բայց անիկայ վճռական օգնութիւն մը ընելու վիճակին մէջ չէր այն ատեն։ Անգլիա՞. անկէ ալ մեծ բան մը չէր կրնար սպասուիլ, եթէ խնդիրը Ծովայինին վրայ ըլլար իսկ, Եւրոպական կացութիւնը դէպ ի խառնակութիւն մղող կարգադրութեան մը մէջ, ոչ թէ գործնական բաժին մը ունենալը, այլ և զայն բարոյապէս քաջալերելն իսկ խելքի մօտ չեղող ակնկալութիւններէն մէկը կ'ըլլար։ Իսկ Ռուսիոյ կողմէ ո և է օգնութիւն՝ գործը աւելի հեռուները մղելով, անշուշտ տեղի պիտի տար ընդհանուր պատերազմի մը, որուն մէջ Իտալիոյ ինչ ըլլալիքը գիտնալը պարզ մահկանացուներնուս գուշակելիք բանը չէր։

Ահա այս մութ և սպառնալից հեռանկարներն են որ յառաջ պիտի գային եթէ Իտալիոյ պետական անձերը այն հաստատուն հաւատքը ունեցած չըլլային թէ՝ նախարար մը պարտաւորէ իր անձնական գաղափարները հասարակաց օգտին, և մասնաւոր չահերը հանրային չահերուն զոհելու։

Հին Իտալիա՝ ժամանակի ոգւոյն համաձայներու համար միայն, հակառակութեան կրակը մխրճի տակ ծածկելով առժամանակեայ կերպով կը միանար Աւստրիոյ հետ, բայց երբ տեսնուեցաւ որ այդ համաձայնութիւնը երեւակայուածէն չատ աւելի մեծ օգուտներ կ'ընծայէր Իտալիոյ, առժամանակեան կը դադրէր գոյութիւն ունենալէ, հին Իտալիոյ հետ միատեղ նոր Իտալիան ծնունդ կ'առնէր, առժամանակեայ համաձայնութեան պայմանագիրը աչխուժիւ կրկին կրկին վերանորոգելով, և խառնաչփոթութեան ամպերը, Եւրոպայի հորիզոնին վրայէն չատ հեռուները քշելով։

Այս համաձայնութիւնն էր որ կրող ըրաւ Իտալիան՝ որչափ ալ ծանր, բայց վերջապէս իր ելմտական վիճակին ներած սահմանին մէջ իր զինուրական պետքերը հոգալու, մինչդեռ Իրրետէնթային քաղաքականութիւնը, եթէ գործնականի չրջանին մէջ մտած չըլլար ալ, այնպիսի ցամաքային և ծովային ծախքերու դուռ պիտի բանար որ, ոչ մէկ անձ պիտի համարձակէր ելմտական նախարարի պաշտօնն ընդունելու։

Այս համաձայնութիւնն էր որ վերջապէս առաւելութիւն մը յառաջ կը բերէր պետական հասոյթներու, մինչդեռ նախորդ քաղաքականութիւնը միչտ բաց մը ուներ։

Վերջապէս այս համաձայնութիւնն էր որ պետութեան վարկին չերմչափը եղող պետական թուղթերու արժէքը հետզհետէ բարձրացնելով այսօրուան նախանձելի վիճակին կը հասցնէր, մինչ իրրետէնթայի քաղաքականութեանմօտ եղող քաղաքականութիւն մը իսկ, արդէն նախանձելի վիճակի մը մէջ չեղող գիներր, յուսահատութիւն առթելիք անկումներու պիտի ենթարկէր։

Բայց ամենէն լաւը կ'ըլլար, Եւրոպայի խաղաղութիւնը հաստատելը։

ԼԻՈՆԻԷ

ՎԱՏԱՌՈՂՋ ԵՒ ԱՆԿԵԱՒ ԿԻՆԵՐ ՕԶԴ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Ինչպէս գրեցինք արդէն, Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչական Խորհրդոյ նախագահութիւնը ներկայ մարտ 1էն ի վեր կ'անցնի Ֆրանսացի բաժնետէրոջ պատուիրակ հրամանատար Պէոժէի։ Բայց մարտ 1ը ուրբաթ օրը, այսինքն վարչական խորհրդոյ չգումարուած մէկ օրը հանդիպելուն, նախագահական պաշտօնին հրամանատար Պէոժէի փոխանցումը տեղի ունեցաւ առջի օրը, երկուչաբթի։

Այս առթիւ անցեալ տարւոյ նախագահ Պ. Պէպինկոզըն Սմիթի հետեւեալ բանախօսութիւնը արտասանեց.—

Պ. ՊԷՊԻՆԿՈԶԸՆ ՍՄԻԹԻ ՃԱՌԸ

«Պարոններ.

Այսօր նախագահական աթոռին վրայ կը գտնուիմ, փոխանցելու համար միայն Հանր. Պարտուց Վարչական Խորհրդոյ նախագահութիւնը հրամանատար Պէոժէի, որ արդէն վեց տարիի չափ այս կարեւոր պաշտօնը կատարած է այնքան արժանաւորապէս, և գոհացուցիչ եղանակով։

Վարչութիւնս նոր չրջանի մը մէջ կը թեւակոխէ։ Բան տարիէ ի վեր գոյութիւն ունի Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը, և ներկայ տարւոյ սկիզբը հինգերորդ անգամ ըլլալով կը նորոգուի բաժնետէրերու պատուիրակներու պաշտօնին ենգամեայ պայմանաժամը։ Մարդկային ոևէ ձեռնարկ կատարեալ չի կրնար ըլլալ իր սկզբնաւորութեանը պահուն։ Բայց նախապէս ես կը վստահացնեմ թէ Վարչութեանս բարեացման համար ցարդ տարուած ջանքն և աչխատութիւնները ապագային մէջ ալ պիտի չարունակուին։

Բայց կրնամ ըսել թէ մինչեւ հիմայ ձեռք բերուած գեղեցիկ արդիւնքները Հանր. Պարտուց Վարչութեան հաստատուելու պահուն ներկայ դտնուողներուն յուսացածէն չատ աւելի մեծ եղած են։ Ասոր համար անհրաժեշտ է նախապէս խորին երախտագիտութիւն յայտնել Վեհ. Սուլթանին, որ Մուհարրէմի կայս. հրովարտակը չնորհած է, և գնահատել այն մեծ արժանիքը, որով պատրաստուած է նոյն հրովարտակը։

Պարոններ։ Արդէն յայտնած ենք մեր ցաւը Դերման բաժնետէրերու պատուիրակին մեկնելուն համար։ Այսօր հարկ կը համարիմ յանձնարարել որ մասնակցինք այն չնորհաւորութեանց, զոր մեր նոր նախագահը պիտի յայտնէ Դերման նոր պատուիրակին, որ այսօր առաջին անգամ կը մասնակցի խորհրդոյս։ Այս առթիւ մասնաւոր չնորհակալութիւն կը յայտնեմ, պատուիրակներու ամենէն նորը ըլլալովս հանդերձ, իմ նախագահութեանս միջոցին մեր կողմէ ցոյց տրուած փափկանկատութեան համար։ Գոհունակութեամբ կը տեսնենք մեր չանքերուն գեղեցիկ արդիւնքները, որոնց ձեռք բերուելուն մեծապէս նպաստած են Վարչական Խորհրդոյ, վարչութեան պաշտօնէութեան, և ընդհ. անօրինութեան չանքերը, զորս բարեհաճած է գնահատել ն. կայս. Վեհափառութիւնը։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՊԷՌԺԷԻ ՃԱՌԸ

Պ. Պէպինկոզըն Սմիթի այս բանախօսութենէն ետքը, խօսք առաւ ներկայ եղիական տարւոյ համար նախագահութիւնը ըստանձնող հրամանատար Պէոժէ, որ իր տարեկան բանախօսութիւնը ըրաւ։

Պ. Պէոժէ նախ և առաջ չնորհակալութիւն յայտնեց Հանր. Պարտուց Վարչութեան 21րդ տարեշրջանին առթիւ Պ. Պէպինկոզըն Սմիթի ըրած չնորհաւորութեանց։ Ինչպէս նաեւ անոր՝ իր այս առաջինն նախագահութեանց միջոցին խորհրդոյ բանակցութեանց ատեն ցոյց տուած հաչտարար ոգիին և տարած չանքերուն համար, և յայտնեց թէ այսուհետեւ ալ չպիտի դլանայ իր օժանդակութիւնը։ Յետոյ Պ. Պէոժէ ցաւ յայտնեց Գերման բաժնետէրերու պատուիրակ Պ. Լինտաուի մեկնումին համար, և չնորհաւորեց նորընտիր պատուիրակ Պ. Թէսթա, գովեց անոր ձիրքերը, և ըսաւ թէ նորեկ մը չի համարուիր անիկայ Հանրային Պարտուց Վարչութեան մէջ, քանի որ Գերման դեսպանատան մէջ ունեցած երկարատեւ պաշտօնավարութեամբ անուղղակի կերպով ծանօթ է վարչութեան գործերուն, և գիտակ է այն ծառայութիւններուն զոր 20 տարիէ ի վեր վարչութիւնը կը մատուցանէ Թուրքիոյ մէջ և անկէ դուրս գտնուող Օսմ. բաժնետէրերուն։ Պ. Պէոժէ վստահութիւն յայտնեց թէ այն ձեռնհասութիւնը զոր Պ. Թէսթա ցուցուց Օունստանի ելմտական յանձնաժողովին ունեցած մասնակցութեամբը, ինչպէս նաև Թուրքիոյ մէջ խօսուած լեզուներուն և Օսմ. երկրին օրէնքներուն ծանօթութեամբը, մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ Վարչական Խորհրդոյ աչխատութեանց։

Պ. Պէոժէ հետեւեալ կերպով չարունակեց.—

«Հանրային Պարտուց կայս. Քոմիսէր Սախտ պէյ, որ առաջին անգամ ըլլալով ներկայ կը գտնուի խորհրդոյս տարեկան նիստին, թող թոյլատրէ որ չնորհակալութիւն ըլլանք իր այն օժանդակութեան համար զոր կը ցուցնէ իրեն վերաբերեալ խնդիրներուն մէջ կայս. կառավարութեան մօտ, օժանդակութիւն որուն կարեւորութիւնը ուրանալ կարելի չէ։ Ն. Վեհմութիւնը չատ լաւ ըմբռնած է թէ մեր միակ փափաքն է բարձրացնել Օսմ. պետութեան վարկը, և թէ երբէք չենք անտեր Օսմ. կառավարութեան չահերը՝ բաժնետէրերու չահերուն։

Անցեալ ելմտական տարւոյ մէջ, մեր ամէն կարգի պաշտօնեաները խղճամտօրէն կատարած են իրենց պաշտօնը, արժանի հանդիսանալով իրենց մասին ցուցուած վստահութեան։ Ուստի գոհունակութիւնս կը յայտնեմ անոնց մասին։ Արդարութեան պարտք մըն է այս գոհունակութիւնը հաղորդել իրենց՝ ընդհ. անօրէնութեան միջոցաւ։

Վերջին տարւոյ մէջ ամենէն աւելի աչխատող՝ հաչուական պաշտօնեաները եղած են։ Դաւառները գտնուող մեր պաշտօնեաներուն ալ ամէն ջանք գործադրուեցաւ որ Հանրային Պարտուց Վարչութեան ոգին ներշնչուի, և ասոնց

եաները որոնք առաջին անգամ կը գործածուէին հաշուական նոր դրութիւնը, կըրնային քիչ մը չփոթիլ, վարանում ցուցնել։ Բայց այնպէս չեղաւ։ Ոմանք խնդրեցին որ դրութիւնները աւելի պարզուելու համար պատանջուած տեսրակները նուազեցուին։ Բայց ես պիտի առաջարկեմ որ մեր վարչութեան այս փափուկ ճիւղին մէջ նոր միջոցնեմ ձեռք առնուելէ առաջ կատարուած փորձը ամբողջանայ, այսինքն հաշուական տարին վերջանայ։ Եթէ առաջարկուած մեթոտը լաւ է, ի գործ դրուելիք կատարելագործութիւնները ինքնին կ'ըլլան։ Հետեւաբար ցորչափ ստիպողական պէտք մը չներկայանայ, հաշուական մեթոտին մէջ փոփոխութիւն չի կրնար ըլլալ։

Անցեալ տարեշրջանին մէջ Հանր. Պարտուց Վարչութեան ունեցած հասոյթները նախորդ տարիներու հետ բաղդատելով Ձը պատուաւոր արդիւնք մը յառաջ կը բերեն։ Վարչութեան Թողուած հինգ հասոյթներու գումարը նախորդ տարուան գումարէն 70 հազար ոսկի աւելի եղած է։ Գալով վարչութեան ընդհ. հասոյթներուն առոնց բաղդատական ցուցակը հետեւեալն է.—

Տարի	1901—1902	Օսմ. ոսկի	1200000
»	1900—1901	» »	1229000
»	1899—1900	» »	1125000
»	1898—1899	» »	1178000
»	1897—1898	» »	1127000
»	1896—1897	» »	1115000

Այս ցուցակէն կը տեսնուի թէ 1901-1902 տարեշրջանին հասոյթները նախորդ տարեշրջանի հասոյթներէն 29000 ոսկի պակաս եղած են։ Սակայն սա նկատողութեան պէտք է առնել թէ Հանր. Պարտուց Վարչութեան հաստատուելէն ի վեր 1900 տարեշրջանը էն բեղմնաւոր և առատ հասոյթ բերող տարին եղած է։ Հետեւաբար վերջին 5 տարիներուն մէջ 1901—1902 տարին առատ հասոյթի տեսակէտով երկրորդը կ'ըլլայ, վերջին 5 տարիներու միջին հասոյթի գումարէն 45000 ոսկի յաւելեալ հասոյթով մը։

Անցեալ տարեշրջանին մէջ ծխախոտի տասանորդին գումարը կը հասնի 103000 ոսկիի և կը յուսացուի որ մինչեւ հաշիւներու վերջնական փակումը այս գումարը աւելնայ։ Այսու հանդերձ չի յուսացուիր որ այդ գումարը նախորդ տարուան գումարին հաւասարի, որ 113000 ոսկի էր։ Սակայն ամէն պարագայի մէջ այս 103000 ոսկիի հասոյթը մէկ քանի տարիէ ի վեր ձեռք բերուածէն աւելի է դարձեալ։

Ցայտնի է թէ Կայս. կառավարութեան պահանջման համաձայն ծխախոտի տասանորդի տրոց գանձման եղանակին մէջ փոփոխութիւն մտցուցինք։ Փոխանակ ուրիշ միջոցաւ այդ դրամը գանձելու մենք ուղղակի կը գանձենք զայն։

Հանր. Պարտուց Վարչութեան հասոյթներուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդենք.—

Ա.— Աղ.— Այս հասոյթին գումարը նախորդ տարուանէն 14000 ոսկի պակաս եղած է։ Ասոր ալ պատճառը սա է որ աղի առեւտուրը այս տարի յուսացուածէն քիչ եղած է։

Բ.—Ձուկ եւն.— Այս հասոյթին գումարն ալ նախորդ տարուանինէն 8000 ոսկի պակաս եղած է, որովհետեւ այս տարի մէկ քանի տեսակ ձուկեր բնաւ չեն որսցուած։ Կը վախնանք որ կարգ մը ծանօթ պատճառներով յառաջիկայ տարի ալ այս հասոյթէն նուազում մը գոյանայ։

Գալով միւս հասոյթներուն. հետեւեալ ցուցակէն որոշ կերպով պիտի տեսնուի Հանր. Պարտուց Վարչութեան ընդհանուր հասոյթներու քանակութիւնը.—

Տարի	1901—1902	Օսմ. ոսկի	2261000
տարի	1900—1901	» »	2189000
»	1899—1900	» »	2274000
»	1898—1899	» »	2247000
»	1897—1898	» »	2218000
»	1896—1897	» »	2160000

Այս ցուցակէն կը տեսնուի թէ Վարչութեանս գործառնութիւնները օր ըստ օրէ կը բարգաւաճին։ Եթէ Արեւելեան Րումէլիի վերջին 12 տարուան յետնեալ հարկին գումարը, զոր յառաջիկայ ամսոյ մէջ վստահ ենք թէ պիտի գանձենք, ժամանակին ստացած ըլլայինք, այդ բարգաւաճումը ա՛լ աւելի պիտի չեշտուէր, Սակայն ուրախ ենք ըսելու որ Պուլկարական իշխանապետութիւնը հաւաստեց մեզ թէ այս ամիսէն ըսկսեալ այդ հարկը կանոնաւորապէս պիտի վճարուի։

Թէմպէքի ուրքին ի հաշիւ մաքսատան վրայ տրուած բոլոր հէվալէները գանձուած են։ Ասիկայ մեծապէս նպաստեց մեր հասոյթներու յաւելման և կրնանք ըսել թէ առոր շնորհիւ կրցանք 70000 ոսկի աւելցնել պահեստի դրամագլխին վրայ։

Անցեալ տարի ըսած էի թէ Ծխախոտի հասոյթին մէջ յաւելում մը կը սպասուի եւ այդ յաւելուածն ալ 40000 ոսկի ըլլալ կը կարծուի։ Ուրախ եմ ըսելու որ այդ յաւելուածը յիշեալ գումարէն ալ աւելի եղած է և ա՛լ աւելի կը յուսացուի։

Վերջերս Տօքթ. Լինտաու տեղ Րէժիի Վարչական Խորհրդոյ Նախագահութեան պաշտօնը յանձնուեցաւ ինծի։ Կը յայտարարեմ թէ Տօքթ. Լինտաուի ծրագրին պիտի հետեւիմ ես ալ կարելի եղածին չափ, եւ կը յուսամ որ Րէժիի ընկերութիւնը գոհ պիտի թողու իր բաժնետէրերը, Կայս. Կառավարութիւնը և Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը։

Պարոններ, ահաւասիկ ասոնք են ձեզի ներկայացնելիք թուանշաններս, որոնցմէ կը տեսնենք թէ ելմտական աւարտող տարեշրջանը նպաստաւոր արդիւնք մը տուած է։

Ընդհանուր տեսակէտով ելմտական լրացող տարեշրջանին մէջ երկրագործական արտադրութիւնները բեղմնաւոր ըլլալուն, Կայս. կառավարութեան գանձելիք տասանորդի տուրքն ալ աւելի կը յուսացուի ըլլալ։

Մէկ քանի ամիս առաջ Երկրագործական Նախարարութեան հետ համախորհուրդ մեր պատրաստած երկրագործական կանոնագիրը մեծ մասամբ Կայս. Իրատէով վաւերացուեցաւ։

Երկաթուղիի համար վճարուելիք քիլոմէդրի երաշխաւորութեան գումարներն ալ այս տարի աւելի պակաս եղած են, և մէկ քանի ընկերութեանց ալ վճարուելիք քիլոմէդրի երաշխաւորութեան գումարին մնացորդն ալ պիտի դրուի ամիս մը չքչած։

Կը խնդրեմ վարչութեան Կայս. քոմիսէր պէյէն որ մեր շնորհակալութիւնները յայտնէ յոտս Կայս. Փաշէյից, մինչեւ հիմայ Վեհ. Սուլթանին կողմէ մեզի ցոյց տրուած համակրանաց և վստահութեան համար։»

Հրամանատար Պէժէլի այս բանախօսութենէն ետքը Գերմանացի բաժնետէրերու ներկայացուցիչ պատուիրակ Պ. Թէսթա ոտքի ելլելով հրամանատար Պէժէլի և Պ. Պէպինկդըն Սմիթի կողմէ իրեն նկատմամբ ըսուած գնահատական խօսքերուն համար շնորհակալութիւն յայտնեց և ըսաւ.

«Տակաւին շատ բան սորվելու պէտք ունիմ, սակայն իմ պաշտօնակիցներուս բարեացակամութեան ապաւինած եմ։ Կը փափաքիմ իմ մասնակցութեամբս գոհ թողուլ ամէնքդ և իրականացնել իմ վրաս դրուած յոյսերը։»

Պ. Թէսթա իր նախորդին՝ Պ. Լինտաու համար ըսուածներուն ի պատասխան անոր կողմէ շնորհակալութիւն յայտնելով խօսքը վերջացուց։

Ցետոյ Հանր. Պարտուց Վարչութեան մօտ Կայս. Քոմիսէր Սամի պէյ խօսք առնելով իր մասին ըսուածներուն համար շնորհակալութիւն յայտնեց Վարչական Խորհրդոյ նոր Նախագահ հրամանատար Պէժէլի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ.— Միջերկրականի անգլիական տորմիղին երկրորդ հրամանատարը, Լորտ Չարլզ Պէրէսֆորտ, որ վերջերս ուրիշ պաշտօնի մը կոչուեցաւ, հեռանդուն սպայ մըն է, որ առիթը ներկայացած առեն անխնայ կը քննադատէ անգլիական նաւատորմիղը։ Անցեալ շաբթու ալ աղմկայոյզ ճառ մը խօսեցաւ Լոնտոնի Առեւտրական սենեակներու մէկ մասնաւոր գումարման մէջ։ Ներկայ էին ծովային նախարարը, ծովակալներ, լորտեր, երեսփոխաններ։ Լորտը ըսաւ թէ «Անգլիոյ հիմնական ծովային զօրութիւնը թէեւ աղուտ կը պահէ երկիրը երբեմն վտանգէն, բայց տակաւին ո և է երաշխաւորութիւն, ապահովութիւն չի կրնար տալ։ Խնդիրը մարտնաւերուն թիւը աւելցնելուն վրայ չէ. խնդիրը այն է թէ Անգլիոյ նաւատորմիղը պէտք եղած կերպով կազմակերպուած չէ. Անգլիոյ ծովային վարչութիւնը ո և է գործնական կարողութիւն չունի, որովհետեւ ոչ մէկ կողմ ուղղակի պատասխանատուութիւն կայ։ Այն ահագին գոհողութիւնները, զորս ըրինք Հարաւ. Ափրիկէի մէջ, բանակին թերի կազմակերպութեան պատճառով, ծովային պատերազմի մը մէջ ալ ընելու պիտի հարկադրուինք, որովհետեւ նաւատորմիղը պատերազմի համար պատրաստուած, կազմակերպուած չէ։ Երբ ես Միջերկրականի անգլիական տորմիղին երկրորդ հրամանատար կարգուեցայ, ամէն տեսակ դժուարութիւն քաշեցի, ածուխի մթերքը ճշդելու համար։ Վերջապէս 30000 թոնօ Մալթայի և 14000 թոնօ ալ Ճիպրալթարի մէջ գտայ, ինչ որ պատերազմի ատեն հազիւ շաբաթ մը պիտի բաւէ։ Եւ որպէս զի կարենամ պէտք եղածը ձեռք բերել, ստիպուեցայ հրաժարելու սպառնալիք ընել, պատճառները բացատրելով։ Այսօր չկայ մէկը որ պատասխանատու ըլլայ նաւատորմիղին կացութեանը»։

Ցետոյ լորտ Չարլզ Պէրէսֆորտ սպաներու մարզանքին վրայ խօսելով, ըսաւ թէ Անգլիացի ծովակալները իրենց գործը այն ատեն սորվէլ պիտի սկսին, երբ ծովային ճակատամարտները սկսին։ «Ծովակալները գործնական վարժութիւններ ընելու առիթ չունին։ Ես ինքս ալ երեք մարտանաւ ունէի հրամանատարութեանս տակ, և Միջերկրականի մէջ երկու տարուան ծառայութեանս միջոցին միայն 49 ժամ ռազմափորձի երես տեսայ, իսկ ընդհանուր հրամանատարը (ծովակալ Ֆիշըր) 67 ժամ»։

Լորտ Չ. Պէրէսֆորտ վերջացնելով, պահանջեց որ ծովային զինուորներու թիւը 19000էն 70000ի բարձրացուի, ծովային բանակը նոր տարրերով վերակազմուի, բանակը և նաւատորմիղը հաւաքաբար ռազմափորձ կատարեն, ինչպէս նաեւ նաւատորմիղը չարժուն վիճակի մէջ դնելու փորձ մը ըլլայ։ Արտաքին քաղաքականութիւնը, յարեց, բանակին զօրութենէն կախում ունի։

ՃԱՐՈՆՑԻՆԵՐԸ ՍԻԱՄԻ ՄԷՋ ալ զօրծունէութիւն ցուցնել սկսած են։ Ֆրանսացինները մասնաւոր հետաքրքրութեամբ մը կը դիտեն թէ ինչ պիտի ընէ Ճարոն Սիամի մէջ, իր և Անգլիոյ օգտին համար։ Ճարոնցիներուն ընթացքը բաւական ուշադրութիւն գրաւած է Ֆրանսայի գաղթային շրջանակներուն մէջ։ Սիամի մէջ նպաստաւոր ընդունելութիւն կը գտնէ ինչ որ կ'ընէ Ճարոն։ Նոյն իսկ զրոյց կայ թէ Սիամի թագաւորը մօտերս Ճարոն պիտի երթայ, Միքատոյին այցելելու համար։ Այս առթիւ ըսենք թէ մինչեւ 1897 Սիամի մէջ բնակող Ճարոնցիները Ֆրանսայի պաշտպանութեան տակ առնուած էին, բայց նոյն տարին յունիսին Ճարոնական դեսպանութիւն մը հաստատուեցաւ Պանկքօքի մէջ, և նոր դեսպանը բանակցութեան մտաւ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար։ Միեւնոյն ժամանակ Սիամի Թագաւորը Ճարոն զրկեց իր ծառայութեան մէջ գտնուող օտարական մը. Պ. Ռօլէն Ժագմինսը, որպէս զի համոզէ Ճարոնը՝ ոյժ տալ Սիամի մէջ անգլիական քաղաքականութեան։ Բայց Ճարոնի կառավարութիւնը մերժեց, յայտարարելով թէ ինք միայն ճարոնական շահերը կրնայ պաշտպանել։ 1900 ապրիլին, Սիամ ալ Ճարոնի մէջ դեսպանութիւն մը հաստատեց, և անկէ ի վեր արագ զարգացում մը ունեցած է երկու երկիրներու յարաբերութիւնը։ Ճարոնցիները առեւտրական թանգարան մը հաստատած են Պանկքօքի մէջ և շատ չանցած շոգենաւային ուղղակի գիծ մը պիտի հաստատեն Սիամի և Ճարոնի միջեւ։ Եթէ Անգլիա գործադրէ Պանկքօքէն Բօրաթ, Պուրմայի ճամբով մինչեւ Հնդկաստան շինուելիք երկաթուղիի ծրագիրը, ճարոնական շոգենաւային գիծը շատ մեծ կարեւորութիւն պիտի ունենայ, որովհետեւ այն ատեն Անգլիա պիտի կրնայ միացնել անդրսիպերիական երկաթուղիին հետ, և անկէ զատ իր ազդեցութիւնը պիտի զօրանայ ի վնաս Ֆրանսականին, որ տկարանալ սկսած է արդէն։

ՏԷՎԷԹԻ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ.— Հէլլպրոնէն անցեալ չորեքշաբթի թուով կը հեռագրեն թէ Զօր. Տէվէթ և Շթէյն նախորդ գիշերը անցեր են երկաթուղիի գլխաւոր գիծէն՝ Վօլվէհէօքէն հինգ մղոն դէպի հիւսիս, և ուղղուեր են դէպ ի արեւմուտք։

—Նոյն քաղաքէն նոր մանրամասնութիւններ կը հասնին այն կռիւին մասին, որ փետր. 2ին Հօլսըրփիրէի մօտ տեղի ունեցեր է Անգլ. Նոր Զելանտացի գաղթային զօրքերու և Զօր. Տէվէթի հրամանին տակ գտնուած Պօէրներու միջեւ։ Այդ ընդհարումին մէջ Պօէրները գրաւեր են ձախ թեւին աջ կողմին վրայ գտնուած յառաջացեալ պահակախումբին դիրքը։ Այդ պահակախումբին վեց մարդոցմէն հինգը սպաննուեր և մէկը վիրաւորուեր են։ Ցետոյ Պօէրները յարձակեր են Անգլ. գաղթային զօրքերուն վրայ, և գրաւեր են բոլոր պահականոցները, բացի մէկէն որ կրցեր է Պօէրները ձախողուածի մատնել։ Ասոնցմէ երկու հոգի միայն պատերազմելու անկարող վիճակի մէջ դրուեր են։ Աջ թեւին վրայ գտնուած պահակախումբերը ժամանակ գտեր են միանալու և նահանջելու դէպ ի Գնդ. Րիմինկդընի գունդը։ Ցաջորդ կռիւին միջոցին, Րիմինկդընի գունդին միդրայլէօզները գործածող գրեթէ բոլոր զօրքերը վիրաւորուեր են, բայց երկու Նոր Զելանտացիներ կրցեր են ազատել, և բուռն կրակի մը ենթակայ ըլլալով հանդերձ, կըրցեր են միասին տանիլ թնդանօթը, զոր խըրամի մը մէջ ձգեր են, այսպէս յաջողելով Պօէրներուն ձեռքէն ազատել զայն։ Այս Նոր Զելանտացիներու յառաջապահ գիծը պաշտպանող 76 հոգիէն 25 սպաննուեցան 36ը վիրաւորուեցան, և անոնց հրամայող 8 սպաներէն 2ը սպաննուեցան և 5ը վիրաւորուեցան, իսկ ութերորդ սպան չորս գընտակ կերաւ, որոնք հաղուատին քսուելով անցան։ Լորտ Քիչընըր շնորհաւորած է Նոր Զելանտացիները իրենց ազդու դիմադրութեան համար, թէեւ ջախջախիչ մեծամասնութիւն ունեցող Պօէրներուն դէմ։

ԼՈՐՏ ՄԷԹՈՒԷՆ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԵՑԱՒ անցած հինգշաբթի օ.ը, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց։ Լորտ Քիչընըրի լակոնական հեռագրէն զատ որոշ տեղեկութիւն մը չկայ տակաւին թէ Զօր. Տըլառէյ ինչ միտածումով կամ ինչ պայմաններով ազատ արձակեր է Անգլիացի զօրավարը, զոր իրբեւ պատանդ կրնար վար դնել ժամանակ մը։ Երբ Լորտ Մէթիւէն գերի բռնուեցաւ, ամէն մարդ միաբերան պոռաց թէ Բրիտանիկէր ազատուեցաւ։ Ամէն մարդ կը կարծէր թէ Պօէրները Լորտ Մէթիւէնը իրենց քով պահելով, պատանդ մը կամ գոնէ բանակցութիւններ կատարելու պատրուակ մը պիտի ունենային։ Բայց կ'երեւայ թէ ամէնքն ալ խաբուած էին։ Զօր. Տըլառէյ առանց երկար բարակ մտածելու, առանց վարանելու և թերեւս առանց բանակցութեան վրայ մտածելու, հինգշաբթի օրը թողուց Անգլիացի Լորտը, երկու բժիշկներու ընկերակցութեամբ, որոնք ամէն խընամք կը տանին Լորտ Մէթիւէնի վէրքը դարմանելու համար։ Պօէր զօրավար Տըլառէյի այս վեհանձնութիւնը ընդհանուր հիացում յառաջ բերած է Եւրոպայի ամէն կողմ։ Նոյն իսկ Անգլիացիները չկրցան ծածկել իրենց զմայլանքը։ Անգլիական ամէնէն դաժան, ամէնէն խիստ և ամէնէն քինախնդիր թերթերն անգամ հիացումով կը խօսին Պօէրական վեհանձնութեան վրայ «Վեհանձն գործ մըն է ասիկա, կ'ըսէ «Տէյլի Մէյլ», և չենք կարծեր որ անգլիական իշխանութիւնները ուզեն վար մնալ Պօէրներէն, այս տեսակ ասպետականութեան մրցումի մը մէջ։ Երբ թշնամին նշանաւոր գերի մը ազատ կ'արձակէ նմանօրինակ պայմաններու մէջ, անյեղլի սովորութիւն մըն է որ փոխադարձաբար, գոնէ ազատուած սպային թշնամի զօրավար մը ետ կը դրկուի։ Երկու Պօէր զօրավարներ կան, որոնցմէ մէկը կամ միւսը կարելի է փոխանակել Լորտ Մէթիւէնի հետ։ Ասոնք են. Զօր. Քրօնժէ և Զօր. Պէն Վիլժօէն։ Ուրեմն կրնանք սպասել որ ասոնցմէ մէկը կամ միւսը Պօէրներուն վերադարձուի։ Բրիտանիկէրը այդ կարգէն չենք կրնար սեպել որովհետեւ անիկա ամբաստանուած է թէ բանարած է պատերազմական օրէնքները, և հետեւաբար զինուորական ատեանի մը առջեւ պիտի դատուի, ազատ արձակուելէ առաջ։ Եթէ հաստատուին իր վրայ ծանրացող ամբաստանութիւնները, այն ատեն Բրիտանիկէր կը կորսնցնէ իր պատերազմական գերիի հանգամանքը և պարզ ոճրագործ մը կ'ըլլայ»։ Տէյլի Թէլէկրաֆ, Սթանտըրտ, Տէյլի Նիւզ, Տէյլի Քրօնիքլ ամէնքն ալ նոյն իմաստ տողեր կը գրեն։ Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'ըսէ. «Եթէ Տըլառէյ անպայման կերպով և ազատ թողուց Լորտ Մէթիւէնը, պէտք է խոստովանինք թէ այս ասպետական վարմունքը պատիւ կը բերէ իրեն, ոչ միայն իբրեւ զինուոր՝ այլ և իբրեւ ճշմարիտ պետական անձնաւորութիւն մը։ Չենք կրնար հանդուրժել որ Պօէրները մեզ գերազանցեն վեհանձնութեան կողմէ. պէտք է որ մե՛նք ալ անյապաղ մեր երախտագիտութիւնը յայտնենք միեւնոյն եղանակով։»

Ուրեմն Անգլիա իր մամուլին բերնով կը խոստովանի թէ վեհանձնութեան և մարդասիրութեան պարտք մը ունի Պօէրներուն հանդէպ։ Տեսնենք ե՛րբ և ի՛նչ կերպով պիտի հատուցանէ։

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1902 — 1319 Տճկ. — 1902 ԼՏ.

Օր	ՄԱՐՏ	Զիլհիճճէ	Մարտ
6	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ Ժ. օր Մեծ Պահոց։	9	19
Ել. օր 6.4			Ել. օր 5.45

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (1)

ՔԱՄԻՅԼ ԲԷՌ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Ա.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ ՍԲԼԱՆՏԻՏ-ՕԹԷԼԻ ՄԷՋ

Ժամը իրիկուան տասներէկն էր։ Սբլանտիտ-Օթէլի բակը կը շողար ելեկտրական գունտերու արձակած պայծառ լոյսերուն տակ, որոնք կը ճառագայթէին հսկայ արմաւենիներուն և մուտքի դրան փայլուն ապակիներուն վրայ. այդ դրան առջեւ երկու կարգի վրայ կանոնաւորապէս շարուած էին սեւ համազգեստներ, ու կարճ տափատներ հագած և վիզերնէն արծաթ շղթաներ կախած սպասաւորներ։

Իրարու ետեւէ կառքերը կը հասնէին անընդհատ, վարձկառքեր, ընտիր «քուբէ»ներ, լանտօներ, որոնցմէ դուրս կ'ելլէին երեկոյթի համար յատկապէս հագուած այրեր, ինչպէս նաեւ սպիտակ կամ վարդագոյն գլխանոցներ կրող և ոսկեթելով ասեղնագործուած թաւիշէ կամ ժանեակի, չրքարչի կոհակներու տակ ծածկուած մետաքսեայ կերպասէ պարահանդէսի չքեղ մեկնոց հագնող կիներ։ Կառքերէն պուլվարին սալայատակին վրայ իջնող անհամբեր զոյգերը դժուարաւ ճամբայ կը բանային իրենց՝ կառքերու անիւներուն միջեւելէն։ Կիները իրենց հագուստին ծայրը սալայատակին կամ կառքին անիւներուն ել.չքըսուելու համար կը փութային քղանցքնին ժողվել, ակնթարթի մը տեւողութեան չափ մետաքսի խշրտիւնին մէջտեղ նշմարել տալով անդուստ մուճակներ հագած փոքրիկ ոտքեր և կամ մետաքսեայ գուլպայի մը մէջ կաղապարուած սրունքի մը վարի մասը։

Գետնայարկին վրայ գտնուած հանդերձարանին մէջ իրարանցումը ծայր աստիճան վիճակի հասած էր։ Ցիսունէ աւելի մարդիկ երեք քառակուսի մետր տարածութեամբ տեղւոյ մը մէջ կ'երերային. զուր տեղը երկարելով իրենց բաբաղօթն եւ տիկիններու մանթօն՝ հոն գտնուող անհեթեթ պանուէհիներուն կամ սպասաւորներուն որոնք կ'աշխատէին հնար եղածին չափ շուտով վերջացնել իւրաքանչիւրին թիւերը կարգադրելու գործը։ Քիչ մը անդին սեղմուած խմբակներ՝ անհամբերութեամբ ոտքերնին գետինը կը զարնէին և կը դժգոհէին Բարիզցիներու այն սովորութեան դէմ որով միշտ միեւնոյն վայրկենին կը հասնին ժամադրավայրը. բայց չէին մտածեր թէ իրենք ալ ճիշդ նոյն թերութեան մէջ կը գտնուէին։

Ծովային տեղակալի համազգեստ հագած երիտասարդ մը, Մորիս տը Սէն Լուվան, վայրկեան մը կանգ առաւ, ընկերակցութեամբ իր բարեկամին՝ Բօլ Հէննէի՝ որ պարզ քաղքենիի «ֆրաք»ը հագած էր, և ուշադիր դիտեց զէնքերու և դրօշներու հոյակապ համադրութիւնը, որ կը զարդարէր լայն սանդուղին մուտքը։ Այդ սանդուղին երկու կողմի բազրիքները ծածկուած էին քամէլիաներու խուրձերու և արմաւենիներու կանաչ տերեւներով երկար ճիւղերուն տակ։

—Ի՞նչ չէ՞ ճաշակ ունի Բարիզը զարդարանքի համար. ըսաւ Մորիս գոհունակութեան թեթեւ բացագանչութիւնով մը։

Ասիկա ժպտեցուց Մորիսի բարեկամը, Բօլ Հէննէ. որ պատասխանեց.

—Հօնկ-Քօնկէն պալդ յայտնի կ'ըլլայ այդ միակ խօսքէդ։

Մորիսի բարիզեան ակնարկին տակ կ'իյնային ընդհակառակն մանրամասնութիւններու մէջ երեւցած աղեղ անճաշակութիւններ։

—Ի՞նչ անհեթեթ հանդերձատուն, և կոշտ ալ սպասաւորներ։

Երիտասարդը քննադատական բառեր ունէր աչքին զարկած շատ մը մանրամասնութիւններու դէմ, և մասնաւորապէս այն վերտառութեանը դէմ որ խոշոր գրերով կը կարդացուէր. «Ցամաքային և ծովային բանակներու պարահանդէս։» Մուտքի տոմսակներու քննիչներն ալ զայրացուցին Բարիզեան երիտասարդը։

—Կարծես մեզ չարագործներու տեղ կը դնեն այս աստիճան խիստ հսկողութեամբ։

Բայց երբ մտան պարահանդէսի նախասրահը ուր խռնուած էին չքեղ արդուզարդ կրող, բազմոյն մետաքսէ չրջազգեստներ հագած «քէօթիլէ» կիներ, որոնք հոս հոն խըմբուած կը խօսակցէին կամ պարեկամուհիներու կը սպասէին, Բօլ Հէննէի դէմքին վրայէն անհետացաւ դժգոհութեան արտայայտութիւնը, և ըսաւ իր բարեկամին.

—Մեծ սրահը եկուր ինծի հետ, որպէս զի քեզ ներկայացնեմ քոյրս, մօրեղբայրս և անոր աղջիկը՝ սեղան։

—Խնդրեմ, թո՛ղ որ վայրկեան մը չոլա գիս դիտեմ, կ'ուզեմ որ աչքս կշտանայ այս աղուոր տեսարանէնի։ Ցետոյ զիս կը ներկայացնես որու որ կ'ուզես։

—Բարեկամս, ըսաւ Բօլ գլուխն օրօրելով չես գիտեր թէ ի՛նչպիսի չքնաղ բան մըն է որ կը մերժես։ Քոյրս Մատլէն՝ տիպար գեղեցկութիւն մը ունի, և իմ մօրեղբօրս աղջիկը՝ Սիւզի՝ հրաշալի է պարզապէս։

—Աւոր տարակոյս չունիմ, ըսաւ միւսը ժպտելով։ Քառորդ ժամ մը ետք մեծ հաճոյք պիտի զգամ ծանօթանալով օրիորդներուն հետ, ինչպէս նաեւ մօրեղբօրդ հետ զոր կը զգամ թէ այժմէն կը սիրեմ, իր մասին քու ըրած գովեստներէդ ի վեր։ Քանի մը վայրկեան միայն կը խնդրեմ քեզմէ, վերստին վարժուելու համար այս վայելչագեղ ամբոխին, չողշողուն լոյսերուն Բարիզեան հանդէսի կախարդող ոգեւորութեան, որ ժամանակաւ ինծի ալ ծանօթ բան մը կ'երեւար, բայց Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ չորս տարի նաւարկելէս ետքը հիացումի մէջ կը ձգէ զիս, որպէս թէ դպրոցական մը ըլլայի։

—Շատ լաւ, կը թողում որ ուզածիդ չափ հիանաս, ըսաւ Բօլ Հէննէ ժպտելով։ Ես երթամ ուրեմն փնտռեմ թէ ո՞ւր են մերինները։ Կը յիշե՞ս մեծ սրահին քով գտնուած երկայն ու նեղ նրբանցքը։

—Այո՛։

—Քսան վայրկեանէն հոն քեզի կ'սպասեմ, չորրորդ կամարին տակ, դուռնէն սկսելով։

—Շատ լաւ։

(Շարունակելի)

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Եչէկ ապտօ Չերմութեան ասպիճան էր

Կ. Պոլիս	9	Պէրութ —	Բեռլեբսպ. —18
Արքանկէլ	0—3	Բարիզ 4	Վիեննա —4
Սօֆիա	—3	Աթէնք 10	Թրիեսդէ 9
Իզմիր	—	Տրապզոն —	Սելանիկ — 8

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքպս. Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին Տ. Վահրամ եպսկ. Մանկունի, Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան և քահանայ անդամները։—Ասկից առաջ փոխանորդ Սրբազանին յանձնարարած ըլլալով Մայր եկեղեցւոյ եղիչէ և Սամաթիոյ Անանիա քննիչներէն տուներու մէջ իրենց կատարած պահպանութեանց մասին բացատրութիւն ուզել, Տ. Գաբրիէլ եպսկ. կանչելով յիշեալ երկու քահանաները և առաջելով իրողութիւնը, միամեայ փիլոզրկութեան ենթարկած էր զանոնք։ Բայց այս անգամ յիշեալ երկու քահանաները մեղայագրերով Ս. Պատրիարքին դիմած և ներում խնդրած չէին, և Ս. Պատրիարքին կողմէ ներուած և պէտք եղած յորդորները տրուած ըլլալով իրենց, ժողովը ընդունեց եղած կարգադրութիւնը, և յանձնարարեց Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին՝ զգուշութիւն ընել այնօրինակ զեղծումներ չգործելու համար։—Երուսաղեմայ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան նախկին թարգմանվ. Վ. Քիւրքեան խնդրագրով մը, Գատաւ. պաշտօն վարելու պատրաստակամութիւն յայտնած ըլլալով, կարեւոր նկատուեցաւ այս մասին նախապէս Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքին հաղորդել։— Սեբաստիոյ առաջն. փոխանորդ Եսայի Վ. հրաման խնդրած ըլլալով Շապին Բարախիսար երթալու, տեղւոյն առաջնորդին առաջարկութեան վրայ, վիճակին վանքերէն միոյն տեսչութիւնը առանձնելու, որոշուեցաւ յանձնարարել իրեն որ Շապին Բարախիսարի առաջնորդին հետ կարգադրէ հարկ եղածը։— Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը գանգատելով մերձակայ եկեղեցիներու քահանայից ոմանց ընթացքի մասին, տնօրինութիւն մը կը խնդրէր։ Որոշուեցաւ ծրագիր մը պատրաստել իւրաքանչիւր Թաղի եկեղեցիներու իրաւասութեանց չրջանակը որոշող։ – Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը 1903 տարւոյ օրացոյցը ներկայած և վաւերացումը խնդրած ըլլալով, յանձնուեցաւ Խորէն Ա. քհնյ. Քէչիվէհանի ի քննութիւն։—Ժողովը ազգ. թերթերէ տեղեկանալով որ իբր թէ՝ Սուքիաս Վ. Պարոնեան Լոնտոնի Անկլիքան եկեղեցւոյ մէջ հաղորդուելէ պաշտօնազրկ, և նկատելով որ գործը Եւրոպայի հոգեւոր հովուութեան ահաւոր մէջ կատարուած է, որոշուեցաւ Տ. Իէորգ եպս. Իւթիւճեանի քննութեան և կարգադրութեան յանձնել։—Բերայի մէջ ապահովուած կնոջ մը թաղման նկատմամբ դիտողութիւններ հրատարակուած ըլլալով, բացատրութիւն առնուելով, հասկցուեցաւ թէ՝ հրապարակաբանային կին մը չէ եղած, և ամէն պարագաները քննուելով, երէկ քահանայից ներկայութեամբ թաղման հրամանը տրուած է։—Վարչական տնօրինութեամբ, երաժշտական մասնախմբի երեք անդամներու վրայ նոր անդամ աւելցած է, Արամ էֆ. Բժշկեան։

ՍՍՈՑ ժառանգաւորաց վարժարանին վիճակին մօտէն տեղեկութիւն ունեցող անձ մը կը գրէ թէ, վանքը յետին նեղութեան մէջ կը գտնուի և 30ի չափ ժառանգաւորներ և միաբաններ դժուարաբ կ'ապրին։ Պատրիարքարանը Շաննազարեանի կտակէն տարեկան 48 ոսկի կը ղրկէր, բայց 6 ամիսէ այս ղրուճն ալ չէ ղրկուած։ Հակառակ այս դժուարութիւններու եկեղեցական մարմինը և ուսուցիչները ամէն անձնուիրութիւն ցոյց կուտան և այս տարի վարժարանը բազդատմամբ նախորդ տարիներու աւելի գոհացուցիչ վիճակ ունի։

ԶՄԻՒՒՆԻՈՑ ազգ. Հիւանդանոցի յոյքելեանը բաւական կը զբաղեցնէ միտքերը։ Մամուրեանի յոբելեանը բաւական լայն գաղափար մը տուաւ տեղացիներուն, որոնք աւելի մեծ յոյսեր դրած են այս յոբելեանին վրայ։ Նուէրներ սկսած են հասնիլ ամէն կողմէ, թէեւ մեծ գումարներ չկան։ Մեծ յոյսը տեղական նուիրատուութեան և Պոլսոյ յանձնախումբին միջոցաւ ըլլալիքին վրայ է. բայց Պոլսոյ մէջ տակաւին քայլ մըն ալ առնուած չէ. յանձնաժողովը բընաւ դործի չէ ձեռնարկած, և իր անդամներէն ոմանք ալ հրաժարած են։ Պաքուէն 200 րբլ. դրկուած է։ Ամերիկայէն Պ. Թաւչանճեանէ 5 տոլարին հասեր և ուրիշ մանր մունր նուէրներ ալ եղեր են, միւս կողմէ թեմերու մէջ և աւելի հեռաւոր գաւառներէն տեղեկութիւն կուտան թէ՝ հանգանակութիւններու ձեռնարկուած է։

ՆԱԻԼԸԴԱՒՈՒԻ թաղեցիներէն բազմաստորագիր հանրագրութիւն մը հասած է Պատրիարքարան, որուն մէջ կը յայտնեն թէ իրենք գոհ են այժմու առաժամեայ Թաղ. Խորհրդոյ գործունէութենէն, և հետեւաբար կը խնդրեն որ նորոգ ընտրութեան համար ազգ. Վարչութեան կողմէ որոշուած հրահանգը, Ս. Զատկէն վերջ տրուի։ Ս. Պատրիարքը նկատելով որ թաղեցւոյ մէջ դու համաձայնութիւն գոյացած չէ, ընդունեց եղած խնդրանքը։

ՄԱԴՐԻԴԻԼԻ Թաղ. Խորհուրդը Ս. Պատրիարքին դիմած և հրաւիրած է յառաջիկայ կիրակի առաւօտ քարոզել դիւղին եկեղեցիին մէջ։ Ս. Պատրիարքը յայտորդ կիրակիի համար ընդունած է եղած հրաւէրը։

ԴՈՒՄԴԱՓՈՒի չորս Թաղերու Ազգասանասիրաց վճարելու բժիշկը, կը լսենք թէ երէկ ինքնաբերաբար տուեր է իր հրաժարականը նոյն պաշտօնին։ Ձենք դիտեր թէ նոյն Ազգասանասիրաց Տնօրէն Խորհուրդը պիտի ընդունի՞ այս հրաժարականը։ Եթէ այսպիսի հրաժարական մը չեղեր մէջտեղ, կ'ըմբռնենք թէ փուլուկ կացութեան մը մէջ պիտի դտնուէր Տնօրէն Խորհուրդը, եթէ փափաքէր իսկ հետեւիլ մեր երէկուան խմբագրականին մէջ եղած յանձնարարութեան։ Բայց քանի որ վճարելու բժիշկը իր հրաժարականը կուտայ, ապահով կրնանք ըլլալ որ Տնօրէն Խորհուրդը պիտի ընդունի զայն, և խնամուելիք ազգասանները՝ իրենց բնակած թաղին համեմատ՝ զանազան չրջանակներու բաժնելով, կսկսի պիտի ընտրի թաղին բժիշկներուն՝ իրենց չրջանակին մէջ գտնուած ազգասա հիւանդները խնամելու գործաբար։

Մենք այնքան վստահ ենք Հայ բժիշկներու բարեսիրութեան, որ այժմէն կրնանք ինքզինքնիս չնորհաւորել՝ Թումգափուի Ազգասանասիրաց ամսական 400 ղրչ. չահեցուցած ըլլալնուս համար, միւս կողմէ ամենեւին չպակսեցնելով հանդերձ ազգասա հիւանդներուն տրուելիք բժշկական խնամքը։ Կարգը եկրբ պիտի գայ վերջ տալու ուրիշ մէկ երկու Թաղերու մէջ վճարեալ բժիշկ պահելու դրութեան։

ՆՈՒԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ, ինչպէս գրեցինք արդէն, վերակազմելու մտադրութիւն ըլլալով, երէկ նստի հրաւիրուած չէր։

ԴՈՒԽՊԱՆ ՊԱՁԻԱՄԻ տօնին առթիւ Ս. Պատրիարքը, վազը կայս. Պալատ երթալով չնորհաւորական ուղերձ մը պիտի մատուցանէ։ Մասնաւոր չնորհաւորականներ ալ պիտի ղրկուին գաւառներու կուսակալներուն և կառավարիչներուն։

ՅԱՒԻՆ ԺՈՂՈՎԸ կամ Բազաք. Ժողովը չպիտի գումարուի այս չաբթի, Դուրգան Պայրամիի առթիւ։

ԳԱՏԸԹԻՒղի ազգայիններէն հանգուցեալ Սեպուհ էֆ. Շամամեանեանի որդիքը, իրենց հօր յիշատակին համար, Գարթալի Ս. Նշան եկեղեցին գաւթին երկաթեայ մեծ վանդակ դուռ մը նուիրած են։

ՊԻԼԷՃԻԿԻ առաջնորդ Կէօրիւքճեան Տ. Մովսէս եպս. ի նախաձեռնութեամբ վիճակի կեդրոնէն և գիւղերէն ի նպաստ հիւանդոցին հանգանակութիւն կատարուած և գոյացեալ արդիւնքը 1893 ղրչ. յանձնուած է Հոգաբարձութեան։ Այդ գումարը հեռաւոր տեղերէն հանգանակուած է։

ՊԻԼԷՃԻԿ 650, Կէօլտաղիէ 540, Զալկարայէ 600, Եէնի գիւղէ 100 ղրչ. Յիշեալ վիճակի Մուրատչայ, Թիւրքմէն և Հիսարլըգ գիւղերն ալ հանգանակութեան ձեռնարկած են և արդիւնքը քիչ ատենէն պիտի յանձնեն Առաջնորդին։ Հոգաբարձութիւնը չնորհակալութիւն կը յայտնէ թէ՝ Ս. Առաջնորդին և թէ նուիրատուներուն։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ «Արեւելեան Մամուլի» 5րդ թիւը (մարտ 1) չահեկան բովանդակութեամբ։ Պոլսոյ մէջ կը ծախուի հասը 3 ղրչ.ի։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԿՔ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
18 Մարտ 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100.57
Իէժի	(Tab. Turcs)	323.
Դօնասլիտ	(R. Turque D.)	26.67
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	116.50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott)	563.
Թրանսվալ	(Transvaal.)	137.50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Այս առտուան)

ՊԱՇՏՕՆ.—Այս անգամ զինուորական կազմակերպութեան նոր նախարարութիւնը հաստատուած և պարտականութիւնները յատուկ կանոնագրով գծուած ըլլալով, նոյն նախարարութեան կոչուեցաւ Բաիֆ փաշա։

Հիմէ գաւառակի (Եչմէն) գայմագամ անուանուեցաւ կայս. Քաղաքային վարժարանէն չրջանաւարտ Իզզէթ պէյ։

ՕՍՄԱՆԻԵ Տ. Եռաքիմ Պատրիարքը առջի օրը այցելութիւն տուաւ Սամոի նորընտիր իշխան Ալէքսանդր Մաւրոկէնի պէյի, և ապա իր այցաքարտը թողուց Սամոի նախարդ իշխան և Պետական Խորհրդոյ անդամ Միխալաքի էֆ.ի։

—Եգիպտոսի Խեդիվին քարտուղար Ահմէտ Շէֆիք պէյ առջի օրը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Տ. Եռաքիմ Պատրիարքին հետ Թաստա կղզիին Յոյն. հասարակութեան վերաբերեալ հողերուն մասին։

ՇԱՒՔՈՐի գինը երկու միութիւն ինկած է նորէն։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Պէնհայի (Եգիպտոս) մէջ ժանտախտի նոր դէպք մը պատահած է մարտ 16ին։

ԲՐԻՏԻ Լիօնէյի Բերայի մանաճախըն բացումը կատարուեցաւ առջի օրը ի ներկայութեան Բրիտի Լիօնէյի տնօրէն Պ. Պըլանչէյի և միւս պաշտօնատարներուն։ Այս առթիւ չքաղեղան մը տրուելով բաժակներ պարպուեցան։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հանրօգուտ չինութեանց նախարար Զիւհամի փաշա, անգլիական դեսպան Սըր Նիքօլաս Օ'Քոնըրը, Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Սըր Համիլդըն Լանկ, և Անատօլուի երկաթուղւոյ ընկերութեան ընդհ. տնօրէն Տոքթ. Զանտեր առջի օրը Բ. Դուռը երթալով յայտնդարար տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոս Բարթ. Սահա փաշայի հետ։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.— կայս. Իրատէի մը համաձայն երկու նոր յածուորակներ ևս պիտի ապսպրուին Եւրոպական նաւարաններու, Օսմ. Նաւատորմին համար։

ՀԱՑՖԱ-ԴԱՄԱՍԿՈՍ երկաթուղւոյ գծին մինչեւ հիմայ չինուած 7 քիլոմէդրոնոց մասը կայս. կառավարութեան կողմէ 155000 ոսկիի փոխարէն ծախու պիտի առնուի։

ԱՂՕՐԻՒԻ տէրերը իրենց միջեւ համաձայնելով որոշեր են իրենց միթերանոցներուն մէկ ամիսէ աւելի մնացած ցորենները իրաքանչիւր վաճառ քեռւն երկու ոսկի գանձել։

ՇԵՂԱԿԱՆ ԱԼԻՒԻՐԸ.—երկու օրէ ի վեր Անատօլուէն 25 վագոն, այսինքն 2500 քիլէ տեղական ցորեն հասաւ մայրաքաղաքս։

ՊԱՏՈՒԱՆԵԱՆ.— Վեհ. Սուլթանը Ս. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան չնորհած է Աւստրիոյ աղնուականներէն իշխան Հօհնլօէ տը Լանկէնպէրկի, որ առջի օրը կնոջը հետ Եւրոպա ուղեւորեցաւ։

—Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանին դերձակ Պ. Պօթէրի, որուն գրագիր Պ. Սթամատի Բոսֆորոսի ալ նոյն պատուանշանին Դ. կարգը տրուեցաւ։

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՏՈՄԱՐՆԵՐԸ.— Ցունաբէն լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պոլոնիայի Ակադեմիոյ անդամ Հայր Թոմասինի մայրաքաղաքս պիտի ղրկուի Հին և Նոր տոմարները իրարու միացնելու խնդիրը ուսումնասիրելու համար։

ԳՈՂՈՒԻՒՆ.— Առջի գիչեր Բերա, Պէօյիւք Բարմագ Գաբուի անկիւնը գտնուող նպարավաճառի խանութին կից սեղանաւորի կրպակը գողեր մտնելով 500 ղրչ.ի չափ դրամ և նպարավաճառի խանութէն ալ կարգ մը ապրանքներ գողցեր են։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է գողերը գտնելու համար։

ԱՐԿԱԾ.— Հայազգի ծանօթ նկարիչ Ստեփան էֆ. Ակայեան տխրութեամբ կ'իմանանք թէ չաբաթ գիչեր ծանր արկածի մը ենթակայ եղեր է։ Ակայեան էֆ. նոյն գիչերը գործ ունենալուն ատիպուեր է Մեծ-Շուկան Զուհաճի խանի իր սենեակը մնալ։ Ժամը երեքին ատենները պէտքի մը համար սենեակէն դուրս ելեր է, և սակայն մէկ քանի քայլ հազիւատած փոս մը բրինալով ծանրապէս վիրաւորուեր է։ Համակրելի նկարիչին աղաղակներուն վրայ չորս կողմէ օգնութիւն փութացուեր և Ակայեան էֆ.՝ բաւական ծանր ճմլումներ ստացած, գումգիարու իր ազգականներէն մէկուն տունը փոխադրուեր է։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ.—Նախարարաց Խորհուրդը նկատողութեան առաւ տէրութեան ելեւմուտքը հաւասարակշռելու խնդիրը, եւ կարգ մը որոշումներ տուաւ, որոնց համաձայն ծախքերու և վճարումներու մասին աւելի կանոնաւոր դրութիւն մը պիտի սահմանուի, որով կեդրոնին ամսաթղթակները կարելի պիտի ըլլայ գրեթէ ամէն ամիս վճարել։ Նաեւ ուրիշ վճարումներն ալ չապազմանց չենթարկել։ Նախարարաց խորհուրդը հաստատեց թէ կարգ մը սոխպղական ծախքերու վճարման յապաղումը յառաջ կուգայ գաւառներու մէջ եղած վճարումները որոշ համեմատութեամբ մը չկատարուելէն, այնքան թէ կարեւորագոյնը կարեւորէն առաջ չհատուցուելէն։ Միանգամայն թէ կեդրոնական վարչութեան ծախքերուն յատկացուած գումարներու առաքման՝ ընդհանուր հասոյթներու և ծախքերու հետ քաղդատելով՝ անբաւական գտնուիլն ալ միևնոյն վիճակէն առաջ կուգայ։ Ուստի նախարարաց խորհուրդը որոշեց որ վճարումները կատարուին՝ ելմտական նախարարութեան կողմէ ընդհանուր ծախքերու և հաւաքումներու համեմատութեամբ սահմանուելիք քանակութեամբ և տրուելիք արտօնութեան վերայ, և կեդրոնացման դրութիւնը յարգուի։ Այս որոշումը քիչ առնէն ամէն կողմ պիտի հաղորդուի՝ ծանուցուելով նաեւ թէ ներկայ մարտէն սկսեալ գաւառներու մէջ զանազան տեղեր յատկացուած որոշ գումարները հատուցուելէ ետքը, մնացածները տեղական պատուկներուն մէջ պիտի պահուին, ելմտական նախարարութեան հրամանին պատրաստ գտնուելու պայմանով։ Տեղական պաշտօնեաները ամէն ամսուան 10ին, 20ին ու 30ին ատոնց քանակութիւնը կը տեղեկագրեն նոյն նախարարութեան՝ հեռագրով։ Ասոր վրայ ելմտական նախարարութիւնը դարձեալ հեռագրի միջոցաւ պիտի ապահովէ ամէն տեսակ ծախքերու յատկանալիք գումարները, և մնացածը փութով կ. Պոլիս պիտի ղրկուի։ Խիստ ստիպողական ծախքերու համար՝ նահանգաց կեդրոնական գաւառները ատանայի ու միւս գաւառներուն մէջ ալ հինգական հազար ղրուշ տրամադրելի պիտի ըլլան, առանց մասնաւոր արտօնութեան հատուցանելու համար։ Ուղղակի հասոյթ ունեցող պաշտօնատուները՝ մարզահամարի, անտառներու և հանքերու վարչութիւն, թափու, զինուորական պատասխանատուներու վարչութիւն, կրթական նախարարութիւն, դատարանները և հանգստեան թաղակի անտուկներու յատկացեալ գումարները, վերադրեալ որոշումներուն պիտի չենթարկուին։

ՏՐԱՊԶՈՆԷՆ Փետր. 28 թուով կը գրեն մեզ.—«Հաչակաւոր Թերմանացի լարախաղացներուն կողմէ տրուած ներկայացումը չքեղ կերպով կատարուեցաւ։ Մտիտանաժութիւններու արժանացան երեք եղբարք և մանաւանդ Օր.ք Իոա, Սիտոնեա և Կիւզէլա քոյրերը՝ որոնք երկար թելի, թրապէզի և այլն. վրայ զանազան մարմնամարզական փորձեր ըրին։ Դերասանուհի աիկին Էլէնի և Աչոտ էֆ. զուարճալի սրատաչարժ երգերով զուարճացուցին բոլոր հանդիսատեսները։ Տեղւոյս Թատրոնը երբէք այսպիսի հոծ բազմութիւն մը չէր տեսած։ Շատերը յոտնկայս կ'ունկնդրէին։ Բաւական հասոյթ մը ձեռք բերելով խումբը մեկնեցաւ Կիրասոն։ Բոյներն ալ ի նպաստ իրենց երիտասարդներու նուագախմբին նուագահանդէս մը կազմակերպեցին, սակայն չկրցան ձեռք բերել յուսացուած արդիւնքը։ Բարեկենդանի գիչերը՝ Բոլոքականներն ալ ի նպաստ իրենց «Ռեմթ» կոչուած Ընթերցարանին և վարժարանի որը մանկանց երկու բարոյական Թատերգութիւններ ներկայացուցին։ Խաղերուն աւելի կենդանութիւն տուողները եղան՝ Ռափայէլեան վարժարանի չրջանաւարտները՝ իրենց երգչայն և եռաձայն երգերովը։ Ներկայացումը սկսաւ յառաջաբանով մը ուրկէ վերջը Համիտիէ քալէրգը ունկնդրուեցաւ յանկայս։ Գոյացած հասոյթը ըստ բաւականի գոհացուցիչ չեղաւ, որովհետեւ ներկայացման գիչերը՝ բարեկենդանի չաբաթ օրն էր և տեղւոյս ժողովրդեան հակնալի Թուրքերէն լեզուաւ ներկայացում չտրուեցաւ։

«Մինչ մէկ կողմէ այս հանդէսները եւ ներկայացումները կը կատարուին, միւս կողմէ ամէն վարժարան իր վեցամեայ քննութիւնները կ'ընէ։ Քաղաքս ասկաւին տեսած չէր այս տարուան նման ուրախ եւ զուարճալի բարեկենդան մը։ Շատերը ամբողջ չաբաթ մը զուարճացան պէսպէս տարազներ հագած, ձիերու և էչերու վերայ ու կառքերու մէջ պատյաներ ընելով քաղաքիս չուրջը։ Բարեկենդանէն ետքը խոնաւ ու անձրեւոտ օդ մը տիրեց և ամէն ոք բարեկենդանական զուարճութիւններէ յոգնած իր գործերուն նայիլ սկսաւ։»

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՅՑ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Ա.Զ.Դ.—Արեւելեան երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն 193րդ վիճակահանութիւնով հրապարակաւ պիտի կատարուի յառաջիկայ մարտ 19/ապրիլ 1ին Հանր. Պարտուց վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ մասնակցութեամբ Օսմ. Կայս. Պանքային։

Կ. Պոլիս 5/18 մարտ 1902 6—1

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 մարտ.—Պ. Սէսիլ Րոտոս սրտի հիւանդութեան ախտանիչերը ծանրացան։

ՊԵՐԼԻՆ.—Այս միջոցին փորձեր կը կատարուին զեկաւոր օդապարիկի մը, զոր հնարած է Պ. Ուաբլէր։

ԲԵՌԻՆ.— Շանկայի սեղանաւորներու միջազգային յանձնաժողովը գանձեց չինական տուգանքին փետրվարի ամսավճարը։

—Չինու կառավարութիւնը ազդու բողոքագիր մը ուղղեց Ամերիկայի դեսպանին պաշտպանելու համար Փիլիպպեան և Հաւայի կղզիները գտնուող Չինացիները, իրենց դէմ ձեռք առնուած միջոցներուն դէմ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գահաժառանգ իշխանը Զատկէն ետքը պիտի սկսի իր Իտալիա ուղեւորութիւնը։ Ճաշօրդաբար պիտի այցելէ Վենետիկ, Թուրինօ, Միլան, Ճենովա, Ֆիօրէնցա, Հռոմ, Նաբոլի և Սիկիլիա։ Հռոմի մէջ ուսկնդրութիւն մը պիտի խնդրէ Պապէն։ 40 օր պիտի մնայ Իտալիա։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Քիչընըր կը հեռագրէ թէ Լորտ Մէթիւընի պատրաստած տեղեկագիրը նոր բան մը չի պարունակեր ծանօթ պարտութեան մասին։ Տեղեկագիրը կը հատուտէ Անգլիացիներուն կրած մեծ կորուստները և կ'ըսէ թէ անգլ. զօրքերը քաջաբար կռուած են։

—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Լտուրտ Թագաւորը արտաստմանի չպիտի երթայ այս գարնան։

ԲԵՆԵՐՍՊՈՒՐԿ. — կառավարութիւնը 181,959,000 րուպլի պետական փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանէ, 4% տոկոսով։

ԼՈՆՏՈՆ.—Քոռնէյն կը հեռագրեն թէ քաղաքը սպառնալիքի տակ է։ Ցարձակում մը կը վախցուի։ Կառավարիչը ամրացուցեր է քաղաքը։ Չինուորներ երկաթուղիի գիծը կը պաշտպանեն։ Բանակայի մէջ ուտեստը նուազած է և ծայր աստիճան աղած։

ՄԱՏՐԻՏ.—Ինամակալ Թագուհին վաւերացուց նոր դանչին ծրագիրը։

ՀՌՈՄ.—Ամերիկեան կառավարութիւնը մտերս պատգամաւորութիւն մը պիտի ղրկէ Հռոմ, Փիլիպպեան կղզիներուն մէջ գըտնուող կաթոլիկ Միսիոնութիւններու խընդիրը լուծելու համար։

ԲԼՈՒՄՈՒՆԹ.—Հայերին իշխանը հոս հասաւ «Տէօչչենտ» չոգենաւով և անմիջապէս մեկնեցաւ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 13 մարտ.—Հուս կառավարութիւնը 343 մարքի փոխառութիւն մը կնքեց գերման սեղանաւորական խմբակի մը հետ։

ԲՈՒՐԶ.—«Էքքէռ» կ'իմանայ թէ Վալտէք Ռուսօի գահլիճը որոշած է հրաժարիլ Յունիս 1ին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

Սակարանի 15օրեայ լիքիտասիօնը երէկ կէս օրին տեղի ունենալով 168,000 Դօնասլիտէի և 5960 երկաթուղիի կանխիկ վաճառման դործողութիւնը կատարուելով 1000 Դոնասլիտէի համար 62 1/2 դ. րէջօր և երկաթուղիի հատին 01 1/4 սանթիմ տէջօր որոշուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	28.18
Երէկուան բարձր գինը	28.24
Երէկուան վար գինը	28.15 1/2

ՐՈՒՄԻԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ Ֆր.		115.25
Երէկուան բարձր գինը		116 37
» վար »		114.37
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	5.83
» պարահթուղթ	Ֆրք.	485
» Ժուբիլանս	Լ. Օ.	1.57
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ. Օ.	3.55
Թրանսվալ	Ֆր.	134.
Քարափ	»	477.
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	»	266 50
Լօրիում		
Շերքէթը Հայրիէ		
Պանք Նաս. Կրէտ։		

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՆԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.02
Մէթալիք		98.30
Անգլիական ոսկի		110.04
Ֆրանսական ոսկի		87.22
Քրիմից		51.05
Բօլ.		90.—
Րուպլի Թղթադրամ		8 57 1/2
Լոնտոն 3 ամիս		110.15
Բարիզ		22.81

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 18 Մարտ Ասկլիական	ԲԵՐԼԻՆ 17 Մարտ Ֆրանսական
Անգլ. գօնս. 94.—	100.50
Օս. գօն. սէռի B. 51.50	
2 » » C. 27.50	28.75
» » » D. 25.50	26.70
Պանք Օթթօմ.	564.—
Թրանսվալ	135.50
Օսմ. Բէժի	324.—
Բրիօրիթէ Օսմ. Մաքսատուն	506.50
Օսմանիէ	516 50
Դրէտի Լիոնէ	464.—
Իտալական	1051
Սպանիական	100.80
	78

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Ս. Կ. Հ. Դամասկոս.— Ժամանակին բնատացած ենք ձեր ղրկած մանաթաքսը։ Փոխարէնը գանձուած է։

Մ. Թ. Կոտ.— Ձեր թերթերը և ուղած գիրքերը վերջին Թղթատարով ղրկեցինք յանձնաբաժած։

ՃԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը որ հանդերձեղինաց վաճառատուներուն էն հինը եւ էն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունն եւ տեղը փոխած չէ, եւ իր տէրը Գ. Երմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ա՛լ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջափակները զանազան անուններով եւ վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Երմէնեան եւ Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո եւ է յարաբերութիւն եւ կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

Կիրակի օրերն ալ բաց է։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի ըլլան Գուրպան Պայրամի առաջին օրը։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷԻ

Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի ըլլան Գուրպան Պայրամի առաջին օրը։ 3—2

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 4% Բրեօրիդէի Օսմ. պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ՝ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ, իրենց պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 23 կտրոնները և 1902 փետրուարի 1 14ի վիճակահանութեան մէջ ջնջուած այս պարտաթուղթերուն թիւերը պիտի վճարուին բացի կիրակիէն ամէն օր ժամը 10էն $2^1/_2$ (ը. ե.) և ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքայի կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրոնները և նոյն պարտաթուղթերուն ջնջուած թիւերը պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամուն ներկայացուին վճարուելու համար։

Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պորտըրօներ, պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին վճարուելու համար։

*

1890ի 4%ի Օսմանեան փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ, իրենց պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 24 կտրոնները և 1902 փետր. 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ջնջուած այդ պարտաթուղթերուն թիւերը պիտի վճարուին բացի կիրակիէ ամէն օր ժամը 10էն $2^1/_2$ (Ը. Ե.) եւ ուրբաթ օրերը 10էն կէս օր, Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրոնները և նոյն պարտաթուղթերուն ջնջուած թիւերը պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամերուն ներկայացուին վճարելու համար։

Կտրոններուն և պարտաթուղթերուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պորտըրօներ, պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին վճարուելու համար։

* *

4% Օսմ. փոխոխեալ պարտուց պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ մարտ 1/14էն սկսեալ իրենց պայմանաժամը այդ թուականէն աւարտող նոյն թուղթերուն թիւ 37 կտրոնները պիտի վճարուին բացի կիրակի օրերէ ամէն օր ժամը 10էն $2^1/_2$ (Ը. Ե.) և ուրբաթ օրերը 10էն մինչեւ կէս օր, Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային կողմէ։

Իրենց պայմանաժամը լրացուցած կտրոնները պէտք է նոյն օրերը նոյն ժամուն ներկայացուին գանձուելու համար։

Կտրոններուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանան թուահամարեալ պորտըրօներ պիտի տրուին ստացագիրներ, որոնք 10 օր ետքը Ղալաթիոյ Օսմ. Պանքային պիտի ներկայացուին գանձուելու համար։

Կ. Պոլիս 20/5 մարտ 1902

* *

ՎԱՐՁՈՒ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ

Բերա Մեծ Փողոց թիւ 347ի Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը արժէթուղթեր, գոհարեղէններ եւն. պահելու համար հանրութեան տրամադրութեան տակ դրած է դրամարկղներ, զորս վարձողները ապահովութեան մասին ամէն կերպով վստահ կրնան ըլլալ, գիշեր ցորեկ եղած պահպանութեան հետեւանօք։ Դրամարկղներուն գտնուած ստորերկրեայ զրահապատ սրահը շինուած է Պոլղընի Զաթվուտս տան գործաւորներուն կողմէ, երկաթէ, չէմէնթոյէ եւ երկանաքարէ, և բոլորովին ապահովուած է հրդեհի և գողութեան դէմ։

Ստորերկրեայ դրամարկղներու կղպանքը փակուած է ապահովիչ մեքենայով մը, որով վարձողին բացակայութեան ատեն ոչ մէկ բանալի կամ գործիք կրնայ կղպանքին մէջ խօթուիլ։ Դրամարկղ վարձողներուն համար գրասենեակ մը յատկացուած է, ուր անոնք կրնան իրենց արժեթուղթերուն եւն. վերաբերեալ ամէն հաշիւ հանդարտութեամբ տեսնել։

Կ. Պոլիս. 1 մարտ 1902 10—5

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ամբողջապէս վճարեալ
Գործակալութիւն Կ Պոլսոյ, Հալաճեան խան, Գարաքէօյ Կամուրջին մօտ,
Դեր-Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը,
Սուլթան-Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։ Փոխատուութիւն կընէ արժեթուղթերու վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթուղթերու Ֆրանսական եւ ուրիշ զանազան հպագակներու վրայ շրջաբերութեան կը գնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։—Պորսայի հրամաններ կը կատարէ։—Կտրոններ կը վճարէ։— Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ որոշեալ պայմաններով։—Արժեթուղթեր կ'ապահովէ։—Դրամ կ'ընդունի Ջեքի հաշուով։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։—Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանագագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր.—Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։—Ապրանք կ'ընդունի թէ՝ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոցէ ստանալով, եւ կամ յանձնակատարութեամբ՝ Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷԻ ԲԵՐԱՅԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Քրէտի Լիօնէի տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ մարտ 4/17ի երկուշաբթի օրը տեղի պիտի ունենայ նոյն դրամատան Բերայի նոր մասնաճիւղին բացումը, Մեծ-Փողոց թիւ 333 շէնքին մէջ։ 10 - 9

ԿՐԵՏԷԻ ԳԱՆՏԻԱՃԱՌՆԵՐԸ

Մասնաւոր ձիթենիներէն կրող և կայս. պալատան համար պատրաստուած կրետէի Գանտիա աճառները, որոնց պատրաստուելու ատեն հող, կաւիճ եւ ուրիշ վնասակար նիւթեր բնաւ գործածուած չեն եւ որոնք նշանաւոր հոնդինսացած են կանանց մազերը աճեցնելու և մաքրելու յատկութիւններով կը զեղչեալ գիներով. Ծախուին կայս. պալատան աճառի հայթայթիչին Աւմա Աթէր թիւ 7 վաճառատան մէջ կանխիկ գնով եւ պարկով. Անուշահոտ աճառին օխան 5.20 ղչ. պարզ տեսակը 4 ղչ.10 փարա. Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւններ փութով կը կատարուին եղած ապրանքին գնոյն վրայ բարդուելով

75—30

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Իզմիրի մէջ հրատարակուող Արեւելեան Մամուլ կիսամսեայ Հանդէսի Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ բաժանորդներու դիւրութեան համար թերթին գործակալութիւն ստանձնած է ՎԱՐԴԱՆ ԷՖ. Կ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, Պայպ Հաուզ, Կ. Պոլիս։ Հետեւաբար Ա. Մամուլի բաժանորդագրուիլ փափաքողները պէտք է դիմեն վերոյիշեալ հասցէին։ Ա. Մամուլ ձեռքէ կը ծախուի հատը 3 ղրշ.ի։ Կը գտնուի նաեւ Պանչէ գաւառ, Նշան էֆ. Օզանեանի խանութը։

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու եւ Եւրոպայի մէջ սեղանաւորական, առեւտրական եւ դատական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ի՛նչ վիճակի մէջ են, 30 ղչ.ի դրոշմաթուղթ թող ղրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻՋՁԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ ԷՖ.Ի գրասենեակը, եւ անմիջապէս իրենց ո եւ է հարցումին պատասխանը կը ղրկուի։ Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ղրկեն։

ՋԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

Բարակ եւ ընտիր սիկառի թուղթ գործածողներուն կը յանձնարարուի Ջավուշ Օղլուի գործարանին սիկառի թուղթը, որ խոլ րեխ նշանը կը կրէ։

Այս սիկառի թուղթը շատ տարիէ ի վեր մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալուն համար, անոր բազմաթիւ կեղծերը ելած են։ Ուստի բուն եւ Ջավուշ Օղլուի թուղթը առնելու համար, խարխուխ նշանը կը զօղ թուղթերուն ամէն մէկ թերթին վրայ տպուած մըլանի՝ եւ կնիքի ձեւով այդ նշանը, եւ թուրքերէն «Ջավուշ Օղլու» գրուած պէտք է ըլլայ։ Դարձեալ «Սթանպօլ» անուն սիկառի թուղթերը պէտք է գիտել թէ «Ջավուշ Օղլու» անունը եւ երկու սեւ նշան կը կրե՞ն։ 78—13

FARINE LACTÉE NESTLÉ

ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՈՒՏԵԼԻՔ

Աշխարհի բոլոր նշանաւոր բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած է եւ իր մէջ կը պարունակէ Զուիցերիոյ առաջնակարգ կաթը։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններուն եւ գլխաւոր դեղավաճառներուն քով։ 48—18

ՖԱՐԻՆ ԼԱԳԹԷ ՆԷՍԹԼԷ
ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՈՒՏԵԼԻՔ
Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալ
Պ. Է. ՀԷՆՆԻ

„ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ"

կը տպուին ամէն տեսակ Տաճկերէն, Հայերէն եւ Գաղղիերէն գիրքեր, տետրակներ, մահազդներ, նամակի գլուխներ եւ կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով։

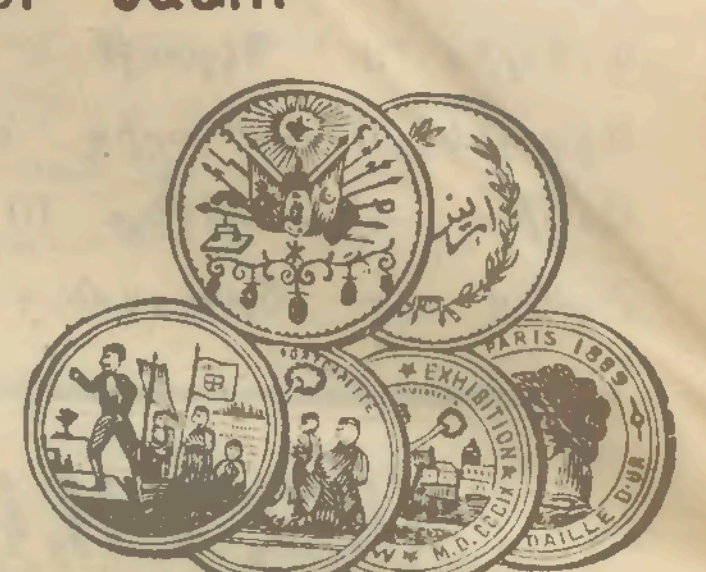
ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, թերթը առաւօտները ելլելուն համար։

ԱՐԻՍ եւ ԸՆԿ.
ՑՈՑԵՑԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1889
Կ. ՊՈԼԻՍ
ԹԱՀԹԱԳԱԼԷ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

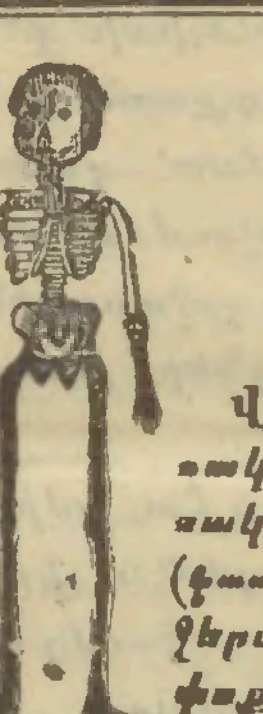
Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ եւ առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ եւ եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ եւ թուալէթի հոտաւէտ ու լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը։ Փափաքողներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի,

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱՊ եւ Կ. ԻՆՃԻՃԵԱՆ ՈՐԴԻՔ վաճառատուները, իսկ գաւառներու եւ օտար երկիրներու մէջ դիմել հետեւեալ գործակալութեանց, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ՓԱՐԻԶ.—Պ. Պ. Լաքաարիէռ Որդի եւ Ընկ. 28. Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՄՊԱՅ.—Պ. Պ. Ապքար եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆաեան։
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Ռոզանթալ։
ՌՈՒՍՃՈՒԳ.—Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք։
ՎԱՌՆԱ.—Պ. Կէօռն Արտիթի։
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—Պ. Հայնրիխ Վառնիրկ։
ՍԵԼԱՆԻԿ.—Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ։
ԻՍԿԻՐԻՊ.—Պ. Մ. Քափուանօ։
ՊԷՅՐՈՒԹ.—Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր։
ՍԱՄՍՈՆ.—Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք։
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան։
ԻԶՄԻՏ.—Պ. Յակոբ Մամճեան
ՌՈՏՈՍԹՕ.—Պ. Յակոբ Քասվասայ
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—Պ. Վ. եւ Ս. Մեծտուրեան

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս. Պահճէգաբու, Ճէկալ Պէյ խանի կից, թիւ 1.
Ջիֆթէ Սըքակ մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ եւ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ եւ կարծր լասթիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (ֆըթըք գուշագը), տեսակ տեսակ գրեհներ (չէրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսքոբ), փոքր եւ մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն, պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ Թ. 25։

Այս վաճառատան տէրը եւ հիմնադիրը Արտակ Մօսիկեան՝ իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը եւ համակրութիւնը գրաւած ըլլալով. յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։ Հրապարակին վրայ եւ ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է եւ պաշտօն ունի հսկել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան։ Գիներու մասին գաղափար մը այն ատեն միայն կարելի է ունենալ մարդ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.— Մեր հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առինք։ = Ո՞ւր, ո՞վ պիտի ելլէ 69 սանդուղները վեր։ Ո՞վ պիտի հագնի մինչեւ հոն։ —Ինչ, չէ՞ք գիտեր, ալ խարհ իմացաւ թէ Հաճի Շահին՝ խանին վեր նայողէն վար իջաւ իր յաճախորդներուն դիւրութեան համար, եւ այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդը ամեն հագուստ ծախելու հիւանդութենէն բռնուած չհամարձակեցաւ ուրիշներու նման սուտ և ծանր վարձքերու բեռան տակ մնալ։ Երկու տարի աժան վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ.... Հետեւաբար յաճախորդները թէ՝ դիւրաւ պիտի գտնեն զինքը եւ թէ միեւնոյն աժան գիներով հագուստ պիտի հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, եւ աժան ծախելուն մեծ պատճառը աս է որ շահածը ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Զինքը ճանչցող եւ իրեն համակրողները գիտեն որ անձնական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սրտով Ալլահ պէրէքէթ վէրսին կ'ըսէ, եւ փառք կուտայ....

Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը եւ մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։— Մէկ գին 2 ղչ. —Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1824ԻՆ

Դրամագլ. եւ երաշխ. գումար 2,700,000 Անգ. ոսկի | Տարեկան բաժ. 1,100,000 Անգ. ոսկի
ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Ընկերութեան պատուաւորութեան համար դիմել Օսմ. Կայս. Պանքան։
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ է
Ղալաթիա, Վօյվօտա թիւ 71, Յակոբեան խան, Օսմ. Պանքային մօտ.
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ Պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'ընդունուին։

ԱԴԼԱՍ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (ԼԻՄԻԴԸՏ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1808ԻՆ
ՃՈՐՃ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ		1000000
ՀԱՏՈՒՑՈՒԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐ	» »	15000000

Յիշեալ ընկերութիւնը շահաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ ամէն կարգի շէնք հրդեհի դէմ։
ՎՆԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԱՏԵՆ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՅԹԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
Դեր-գործակալ ՆԻՔՈԼԱ ԺՈՐԺԻԱՏԻՍ — Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալ ՃՈՐՃ ԿԷԹԸՐԱԼ
Գրասենեակ.— ՊՈԼԻՍ, ՔՈՃԱՄԱՆ ՕՂԼՈՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 13

«ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [20]

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐԳ

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

ՄԱՍՆ Ա.
ՊԱՅՔԱՐՆԵՐ

Է.

ԴՐԴՈՒՄԸ

«Գալով քեզի, Ճէյմս, քու ցոյց տուած պաղութիւնդ ալ յանդիմանութեան արժանի է. սակայն ինչ կարեւորութիւն ունին իմ յանդիմանութիւններս։ Բնականէն քիչ մը պաղ բնաւորութիւն ունիս։ Եթէ ինծի հետ այսպէս կը վարուիս, եղբօրդ, հօրդ, խորթ մօրդ հետ ալ այնպէս ես։ Մանաւանդ վերջինին հետ չես խօսիր իսկ։ Անշուշտ կը տեսնես թէ ինքը քեզ չի սիրեր, և իր բոլոր ժպիտները, շնորհները, նայուածքները Էտուըրտի համար են։»

Ճէյմս սաստիկ տժգունած ու շրթունքները սեղմած մտիկ կ'ընէր Էլէնայի այս խօսքերուն ծայր աստիճան յուզուած։

Մանկամարդ աղջիկը շարունակեց.

—Շիտակը, Ճէյմս, շատ փոխուա՛ծ ես, ո՞ւր է իմ մանկութեանս ընկերը։ Այո՛, այո՛, բոլորովին փոխուած ես երկրորդ Տկ. Պարէյթ մը գոյութիւն ունենալէն ի վեր։ Սակայն, սիրելի Ճէյմս, հակառակ այս ամենուն վստահ եմ թէ միշտ կը սիրես քու մանկութեանդ ընկերուհիդ։ Ըսէ՛, կը սիրե՞ս զիս նորէն։

— Բայց, այո՛, այո՛, ինչո՞ւ չսիրեմ քեզ։

—Ա՜հ, գիտէի թէ չես դադրած զիս սիրելէ։ Ա՛խ Ճէյմս, ես ալ կը սիրեմ քեզ, շա՛տ, խիստ շատ, որքան որ սիրտս կրնայ սիրել։ Իմ բոլոր վշտերուս, տառապանքներուս կը դիմադրեմ միայն քու սիրոյդ ապաւինելով։ Ի՞նչ պիտի ըլլամ եթէ դուն ալ երես դարձնես ինծմէ։

Եւ մանկամարդ աղջիկը գլուխ ըռելով իր մերկ թեւերովը շրջապատեց երիտասարդը և անոր վիզէն կախուելով սկսաւ հեծկլտալ։

—Կը պաղատիմ, Էլէնա, հանդարտէ, ըսաւ Ճէյմս խորապէս յուզուած։

Եւ կամաց մը գաղթածին աղջկան գիրկընդխառնումէն ազատեց ինքզինքը։

Գեղեցիկն Էլէնա թիկնաթոռի մը մէջ ինկաւ։

Խոր լռութիւն մը տիրեց, մինչ մանկամարդ աղջիկը ուշադրութեամբ կը դիտէր երիտասարդը, որ խորապէս յուզուած կը թուէր։

Էլէնա արցունքները սրբելով յարեց.

—Մտիկ ըրէ, Ճէյմս։ Շատ հեռու չէ այն ժամանակը, յորում իմ սենեակս գալով քովիկս կը նստէիր, ձեռքս կը բռնէիր և անմեղ նիւթերու վրայ կը խօսէիր հետս։ Այն ատեն, Ճէյմս, չէիր վախնար որ զիս քու հօմանուհիդ, հարճդ կարծեն։ Ճէյմս, այդ երանելի ատենները երբ երբեմն զիս թեւերուդ մէջ սեղմելով ճակտիս վրայ եղբայրական համբոյր մը կը դրոշմէիր, ներքին յուզում մը կ'ունենայի և բուռն փափաք մը կը զգայի ինքզինքս ամբողջովին քեզի տալու, քուկդ ըլլալու համար, որովհետեւ կը սիրէի քեզ ինչպէս որ այժմ կը սիրեմ քեզ, և հպարտ ու զուարթ պիտի ըլլայի եթէ մինչեւ այժմ քու հօմանուհիդ եղած ըլլայի։

Ճէյմս սարսափեցաւ այս խօսքերը լսելով և գոչեց.

—Խեղճ Էլէնաս, խենդեցա՞ր, ինչ խօսքեր են ատոնք։

—Այո՛, այո՛, պատասխանեց Էլէնա՝ առանց Ճէյմսի խօսքերուն ականջ կախելու, շատ հպարտ և երջանիկ պիտի ըլլայի եթէ զիս քու հօմանուհիդ ընէիր, սակայն չհամարձակեցա՛ր։

—Էլէնա, չէ՞ս մոռնար որ պարտաւոր էի իմ խեղճ մօրս յիշատակը յարգելու, իմ խեղճ մօրս որ քեզ իմ քոյրս ըրած է։

Մանկամարդ աղջիկը մէկ շարժումով ոտքի ելաւ։

—Ինծի նայէ, Ճէյմս, գոչեց Էլէնա, ես ալ գեղեցիկ չե՞մ, ես ալ սիրուն չե՞մ տիկին Պարէյթի չափ, զոր գեղանի Ֆրանսուհի կը կոչեն։ Մի կարծեր որ իմ վրայ ալ զմայլած չեն, մազերս, դէմքս, ձեռքերս հիացում պատճառած չեն զիս տեսնողներուն։ Ո՛չ, շատ երիտասարդներ սիրահարած են հետս, սակայն իրենց բառերը, խօսքերը, հրապուրիչ խոստումները ո եւ է ազդեցութիւն չեն ըրած վրաս։ Հազար անգամ զիս ամուսնութեան խնդրեցին, հազար անգամ ալ մերժողական պատասխան տուի։ Ասկէ զատ ուրիշ շատեր ալ առաջարկներ ըրին զիս իրենց հոմանուհին ընելու համար, սակայն ես միշտ մերժեցի, և գիտե՞ս ինչու... որովհետեւ դուն կայիր, Ճէյմս, քու վրադ կը մտածէի. դուն կը զօրացնէիր զիս այդ փորձութեանց դիմադրելու համար։ Եւ... և ինքզինքս քեզի համար միայն անաղարտ պահեցի։

(Շարունակելի)

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՋԻՋԷՔՃԵԱՆ